

Opinie Onderwijs

Geschiedenisles en historisch besef zijn de beste remedies tegen polarisatie

Maak geschiedenis een verplicht examenvak voor alle leerlingen in het voortgezet onderwijs, schrijft Marco van Vemde.

Marco van Vemde 22 februari 2023, 01:00

De historische kennis van de Nederlanders en het geschiedenisonderwijs waren in de afgelopen maanden vaak onderwerp van discussie. Beroemd of berucht zijn de voorbeelden uit het meest recente seizoen van De Slimste Mens, waarin deelnemers sommige basale feiten uit het verleden niet weten.

Zo wist men niet waar Bonifatius is vermoord en de invloedrijke premier Willem Drees werd ondanks zijn markante voorkomen niet herkend. Maarten van Rossem gaf in Op1 al aan dat het geschiedenisonderwijs verplicht zou moeten worden voor alle leerlingen die een middelbare schoolopleiding volgen. Hierin is hij, gelukkig, niet de enige.

Er lijkt een beweging op gang te komen die meer aandacht vraagt voor geschiedenisonderwijs en vooral voor het belang ervan bij de vorming van een leerling. De laatste tijd gingen geschiedenisdocenten Daan Krahmer en Hendrik Atze van Doezum en anderen de fysieke en digitale barricades op om aandacht te vragen voor het geschiedenisonderwijs en de oproep het vak te verplichten voor alle leerlingen op het vmbo.

Complottheorieën

Dit sentiment werd overgenomen door het jongerenplatform van de NOS, NOS Stories. Vorige week zondag bracht het een informatiefilmpje uit waarin dit onderwerp onder de loep werd genomen. De reacties eronder lieten zien dat veel jongeren het belang van geschiedenislessen inzien. Meerdere daarvan gaven aan dat geschiedeniskennis hét middel is tegen complottheorieën. Als we het verleden niet kennen, zijn we gedoemd dit te herhalen.

Dit alles laat zien dat we op een belangrijk punt zijn aangekomen in wat wij willen dat leerlingen kunnen en weten na de middelbare school. Tijdens de coronapandemie kwam het voor dat demonstranten Jodensterren droegen en Mark van den Oever van Farmers Defence Force vergeleek zich gemakkelijk met slachtoffers van de nazi's. In onze samenleving waarin de polarisatie helaas toeneemt, waarin mensen niet meer met elkaar in discussie willen treden en waarin demonstranten de Holocaust makkelijk koppelen aan hun eigen situatie, kunnen meer historische kennis en historisch besef een belangrijk medicijn zijn.

Sterker nog, historische kennis en historisch besef vormen de basis om leerlingen klaar te stomen voor de wereld na de middelbare school. Als je als leerling basiskennis hebt van het verleden en als je gebeurtenissen kan verklaren in de periode waarin die plaatsvonden, kun je situaties beter met elkaar vergelijken. Als leerling begrijp je dan dat de Holocaust een unieke gebeurtenis is en dat het vergelijken van een huidige situatie hiermee eigenlijk nergens op slaat.

Bronnen

Door historisch besef heb je ook door waarom iemand iets zegt of doet, en ben je eerder bereid door te vragen naar iemands bronnen. Waar baseert iemand zijn redentie op, waarom doet iemand dat? We zouden als samenleving zo veel meer hebben aan naar elkaar luisteren dan aan elkaar overschreeuwen.

Rest de vraag, natuurlijk, hoe kunnen we dit doen? Geef ons als docenten geschiedenis meer tijd en meer lessen. Maak het vak geschiedenis verplicht voor alle leerlingen van brugklas tot examenjaar, ongeacht het opleidingsniveau.

Geef ons in het onderwijs de mooie en belangrijke taak om leerlingen voor te bereiden op de maatschappij. Wij zijn de professionals die weten hoe je moeilijke gebeurtenissen kunt bespreken in de klas. Wij zijn degenen die met leerlingen in discussie kunnen gaan als ze zaken ontkennen of denkbeelden hebben die te ver gaan.

Geef ons de tijd en de ruimte om onderwerpen te bespreken die nu in de maatschappij en samenleving leven. Als leerlingen met meer historisch besef en kennis de middelbare school verlaten, kunnen wij de vreselijke polarisatie in de samenleving tegengaan.

Marco van Vemde is docent geschiedenis aan het Maurick College in Vught en teacher in residence op de Radboud Universiteit. In 2021 werd hij verkozen tot beste docent geschiedenis van Nederland.